

Obermüller Ferenc**CIPRUSLOMBOK EGY TANÁRI SÍRHANTON****HÁBER JÁNOS EMLÉKEZETE**

Született 1878-ban, a régi, boldog Nagy-Magyarországon, az Erdős-Kárpátok fenyőlombos ölében, Sáros-megyében.

Rákóczi városában, a kassai főreáliskolában tett érettségi vizsgálatot. Budapesten, az Országos Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskolán kapott tanári oklevelet.

Közben egyéves önkéntes volt a nagy hegyek és a gerinces emberek hazájában, Tirolban, a császárvadászoknál. Mindig lelkes katona volt, büszke az ezredére. És mindig gerinces ember maradt. És volt benne valami az Alpok szűzi titokzatosságából és megközelíthetlenségéből. Szerette a természetet. Talán azért jött Esztergomba.

Az esztergomi reáliskolánál 1903. március 24-én jelentkezett szolgálatra. És meghalt 1933. március 24-ről 25-ére virradó éjjel. Pontosan 30 év.

(Amikor sok évvel ezelőtt az új tanári nyugdíjtörvény a már nyugdíjigénnyel bíró tanároknak választást engedett a régi 30 évi és az új 35 évi szolgálat között, ő a 30 szolgálati évet választotta. De mindig minuciózus pontossággal betartotta, amit ígért, amit vállalt.)

• • •

1914. augusztus elsején, mint népfölkelő főhadnagy vonult be Nyitrára, a 14-es honvédekhez. Két egykorú esztergomi ismerősével jelentkezett a parancsnokságnál. Mindhármukat a pótkerethez osztották be. A másik kettő megnyugvással fogadta a sors kedvezését, Háber János a menetszázadhoz jelentkezett. Hiába próbálták őt erről lebeszélni, s azzal csalogatni, hogy ha itthon marad, akkor mint tanárt, két hónap múlva úgy is fölmentik.

Hol volt ő már két hónap múlva! Valahol a Szán vonalán védte szűkebb hazáját, az Erdős-Kárpátok határát a muszka gőzhenger ellen.

• • •

Egészen szürke lett hullámos szőke haja, mire a három és féléves szibériai hadifogságból hazatért.

Itthon aztán néhány hónap alatt egészen összeszedte magát, tartása megint a régi délceg volt. Csak a kék szeme tekintetében maradt valami révedező, mint aki megszokta, hogy nagyon messzire kell néznie, hogy – haza lásson. Hadifogságáról ritkán beszélt. Keveset. Akkor is leginkább a fehér hó birodalmának természeti viszonyairól, vagy a szibériai városok érdekes kultúrájáról mesélt.

• • •

Hetvenöt éves fennállása alatt a reáliskolának mindössze három rajztanára volt. Az iskola alapításától, 1857-től kezdve egészen 1900-ig, tehát 43 éven át, Kaán János, akadémiai festész, (a híres bécsi festő, Waldmüller tanítványa) városi képviselő, a Ferenc József-rend lovagja tanította a szabadkézi (most: művészi) rajzot és a geometriát; 1903-tól 1933-ig, tehát 30 éven át Háber János.

A rajzoktatás mindig magas színvonalú volt a reáliskolában. Az 1867-iki párisi viláagiállításán a magyar reáliskolák külön aranyéremmel lettek kitüntetve, „Miután az esztergomi *alreáliskola* igazgatósága részvételével a kiállításban kivívott eredményhez (rajzaival) hozzájárult, különös örömmre szolgál igazgatóságával ezen *megtisztelő kitüntetés*, amellyel a magyar tanügyet a nemzetközi jury megörvendeztette, ezennel tudatni” – írta b. Eötvös József, akkori vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter.

Nemes hagyományokat vett tehát át Háber János nagynevű elődjétől. És művészi rátermettségével, alapos elméleti képzettségével, fáradhatatlan lelkes munkájával azokhoz méltónak bizonyult. Nyolcévi munkájának eredményéről 1911. húsvétján (az intézet első érettségi vizsgálati évében) nagysikerű intézeti rajzkiállítás keretében számolt be. A következő 1912. évben a drezdai IV. nemzetközi rajzoktatási kongresszusra a magyarországi főreáliskolák képviselőjeként őt küldte ki a közoktatásügyi minisztérium. A Rajztanárok Országos Egyesülete

előbb választmányi, 1925-ben pedig igazgató tanácsának tagjává választotta.

A tankerületi kir. főigazgató minden hivatalos látogatásakor teljes elismerését fejezte ki Háber János tanári működése felett. „A tankerület legderekbabb eredményét állapíthatom meg e téren ebben az intézetben.” – „Ebben az intézetben a rajztanítás a legelsőik közé tartozik.” – „A rajzoktatás az intézetben méltán nevezhető mintaszerűnek.” – Ezek és ezekhez hasonló dicsérő megállapítások fordulnak elő minden főigazgatói látogatás jegyzőkönyvében.

• • •

1928. március 4-én ünnepeltük meg bensőségesen tanári szolgálatának 25 éves jubileumát. A budapestvidéki tankerület kir. főigazgatója, Gaal Mózes a tanári karral tartott értekezleten legteljesebb elismerését nyilvánította a jubiláns 25 éves tanító-nevelő munkájáról, mely a tankerület legmagasabb színvonalú művészi rajzoktatása. És Őméltósága ekkor nemes veretű szavakban rajzolta meg a jubiláns emberi és tanári portréját. *„Valahányszor láttam tanári munkájának dicséretes eredményeit – mondotta Őméltósága –, mindannyiszor igaz meggyőződésemmel szerint adtam kifejezést teljes megelégedésemnek s mindannyiszor jóleső, meleg érzés hatotta át a lelkemet, mert nagy öröm nekem munkatársaim között látni a munkáját szerető, munkáját örömmel végző, az iskolát minden törekvésében támogató, a kollégialis érzést ápoló magyar tanárt. – Nos hát, Háber János elvégezte a maga munkáját egész férfiú képpen. Itt áll előttünk a maga becsületes, szeplőtlen tanári múltjával s illő, hogy e negyedszázados évfordulón feléje fordítsuk szívünket s megmondjuk neki, hogy tetőtől-talpig férfiú volt hivatásának teljesítésében, rátermettségében, Istentől áldott, lelkiismeretes munkájában példát adó, kollégialis érzésében őszinte, családi életében harmonikus és tiszteleltre méltó.”*

A jubileum alkalmából az iskolafenntartó Esztergom szab. kir. város közönsége március 17-én tartott rendkívüli közgyűléséből üdvözölte a jubilánst, érdemeit a közgyűlés jegyzőkönyvében megörökítette, a közönség háliját, köszönetét és elismerését pedig átiratban adta tudtul az érdemes tanárnak.

• • •

Amikor tavaly ilyenkor a reáliskola 75 éves fennállásának jubileumára készültünk, örömmel és lelkesen

vállalta, hogy egy retrospektív rajzkiállítás keretében bemutatja az 1924. évben megindult és az 1932. évvel a nyolc osztályon először végig ment Klebelsberg-féle új középiskolai tantervnek a rajztanításban mutatkozó eredményeit. Hónapokon, heteken át gyűjtögette, válogatta, rendezte a sok-sok rajz közül a kiállítás gazdag pedagógiai és művészi értékeit. A megnyitás előtti héten az ő akkurátus, precíz módján igen sokat dolgozott. A kiállítás fényes eredményt aratott. Rengeteg látogatója volt a társadalom minden köréből. Végtelenül jól esett neki, hogy a bíboros-hercegprímás úr Őeminenciája is kitüntette látogatásával. És büszke volt arra, hogy a budapesti műegyetem rajztanára, Schwáb Gyula, műegy. ny. r. tanár, volt h. államtitkár, egy 15 darabból álló kollekciót válogatott ki és kért el a tanulók díszítő tervezései közül a műegyetem rajzgyűjteménye számára. Boldog volt, hogy az ő működéséből fény és dicsőség hármlik nagyon szeretett iskolájára.

A kiállítás megnyitását megelőzően önként ajánlotta fel, hogy a nagyközönség tájékoztatására egy bevezető cikket ír a rajzkiállításról a helyi lapokba. Néhány nap múlva már hozta is a cikket. Igen ügyesen ismerteti benne az új tanterv új célkitűzéseit a rajztanítás terén. A cikk utolsó bekezdése így szól: *„Immár másodízben lép a reáliskola rajztanításának eredményeivel a nyilvánosság elé. Ezúttal intézetünk fennállásának 75-ik évfordulóján egy visszapillantó kiállítást mutatok be, amellyel egyúttal búcsúzom is, hiszen időm rövidesen lejár.”*

Hiába akartam törölni ez utóbbi passzust cikkéből, mondván, hogy ennek az elégikus hangnak nincs semmi indokoltsága. Makacsul ragaszkodott hozzá és arra hivatkozott, hogy hiszen én is tudom azt, hogy ő 30-ik szolgálati éve után nyugalomba vonul. És a cikk így jelent meg a helyi lapokban is, az intézeti értesítőben is. Már akkor megdöbbenett: miért írja ez az erős, egészséges ember *így* ezeket? Most, hogy beteljesedett jövődöleése, még rejtélyesebb előttem: Hogyan? Miért? Vigasztaló csak egy: Gaal Mózesnek akkori megállapítása: Háber János elvégezte a maga munkáját egész férfiúképpen. Nyugalomra vágyott. Nyugodjék békében!

(Esztergom és Vidéke, 1933. április 2.)